

Laboration verkningsgrad

Verkningsgraden är ett mått på hur bra en apparat kan dra nytta av den energi man tillför. Ofta anges verkningsgraden i procent. En generator som har verkningsgraden 80 %, omvandlar 80 % av den tillförda energin till nyttig energi.

Verkningsgraden beräknas enligt följande:

nyttig energi Verkningsgraden = tillförd energi

Nyttig energi = 4,18 · vattnets vikt · temperaturhöjningen

Tillförd energi (spritlampa) = 26000 · förbrukad sprit

Tillförd energi (elapparat) = effekt · tiden

Syfte

Din uppgift är att bestämma och jämföra verkningsgraden för spritlampa, kokplatta, vattenkokare och doppvärmare, dvs. hur stor del av den tillförda energin som används till uppvärmning av vattnet.

Frågeställning

Vilken av apparaterna spritlampa, kokplatta, vattenkokare och doppvärmare har högst verkningsgrad?

Spritlampa, termometer, tidtagarur, bägare, nät, trefot, våg, kokplatta, kastrull, vattenkokare, doppvärmare

Metod (spritlampa)

1. Väg spritlampan
2. Mät upp 100 g vatten i bägaren
3. För ner termometern i vattnet och läs av temperaturen efter ca 1 minut.
4. Värm vattnet med spritlampan i några minuter. Släck spritlampan!
5. Läs av temperaturen igen efter ca 2 minuter.
6. Bestäm massan av den förbrukade spriten.

Tabell 1: Labresultat spritlampa

Fyll i tabellen och använd formlerna ovan för att göra dina beräkningar.	Förbrukad Sprit (g)	Spritens förbrännings värme J/gram	tillförd energi (J)	vattnets vikt (g)	Vattnets Värme kapacitet kJ/kg K	Temperatur höjning (°C)	nyttig energi (J)	verkningsgrad (%)
Spritlampa		26000			4,18			

Metod (elapparater)

1. Mät upp mängden vatten i kastrullen/vattenkokaren.
2. För ner termometern i vattnet och läs av temperaturen efter ca 1 minut.
3. Starta klockan samtidigt som du slår på kokplattan/vattenkokaren/doppvärmaren.
4. Läs av temperaturen igen efter 2 minuter.
5. Fyll i tabellen och använd formlerna ovan för att göra dina beräkningar.

Tabell 2: Labresultat elapparater

effekt (W)	tid (s)	tillförd energi (J)	vattnets vikt (kg)	Vattnets Värmekapacitet kJ/kgK	temperatur höjning (°C)	nyttig energi (J)	verkningsgrad (%)
Kokplatta 1				4,18			
Vattenkokare							
Doppvärmare							